

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Herinrichting recreatiegebied Nieuw Hulckesteijn, gemeente Nijkerk

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
en de aanvulling daarop

13 juli 2010 / rapportnummer 2051-86

1. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

De projectontwikkelaar 'Interhuis Nieuw Hulckesteijn BV' en het recreatieschap 'RGV' zijn voornemens het recreatiegebied Nieuw Hulckesteijn te herstructureren en deels uit te breiden. Onderdelen van het plan zijn realisatie van recreatiewoningen, vernieuwing van het dagrecreatiegebied, en verplaatsing en uitbreiding van de jachthaven. Om de uitbreidingen mogelijk te maken wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het nieuwe bestemmingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.¹ Hiervoor is de gemeenteraad van Nijkerk bevoegd gezag.

De Commissie miste in het MER op een aantal punten informatie die naar haar mening essentieel is voor de besluitvorming. Het betreft de volgende punten:

- het aantal vaarbewegingen van de recreatievaart;
- het omgaan met grond, slib en heien in de aanlegfase;
- de gevolgen voor natuur door aanleg en gebruik.

Op 21 juni 2010 heeft de Commissie via het bevoegd gezag een aanvulling op het MER ontvangen. Deze aanvulling heeft de Commissie bij haar beoordeling betrokken.² De Commissie is van oordeel dat in het MER en de aanvulling tezamen de **essentiële informatie aanwezig is** om het milieubelang voldoende mee te kunnen wegen in de besluitvorming.

In de aanvulling wordt systematisch een antwoord gegeven op de vragen die de Commissie heeft gesteld bij het MER. Daarmee zijn de onduidelijkheden en tegenstrijdige informatie over vaarbewegingen in het MER goed gerepareerd. Het valt de Commissie op dat de informatie in de aanvulling over de grondbalans en ontgravingen grote verschillen laat zien ten opzichte van de informatie in het MER. De Commissie adviseert met betrekking tot heien bij de besluitvorming aan te geven wanneer moet worden overgegaan tot een andere uitvoeringsmethode.

Het natuuronderzoek dat beschikbaar is gekomen met de aanvulling geeft voldoende duidelijkheid over de natuurwaarden in het plangebied. De mogelijke gevolgen van de activiteit voor deze beschermde soorten zijn in de aanvulling helder beschreven. De gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van de nabij gelegen Natura 2000-gebieden zijn ook voldoende inzichtelijk gemaakt.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en worden aanbevelingen gedaan voor de besluitvorming.

¹ Voor nadere projectgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

² De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. Daarom heeft de Commissie geen zienswijzen over de aanvulling in haar advies mee kunnen nemen. De Commissie adviseert de aanvulling zo spoedig mogelijk openbaar te maken.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL EN AANBEVELINGEN

2.1 Recreatievaart

MER

Door de toename van het aantal ligplaatsen voor boten in het voorkeursalternatief (VKA) naar een totaal van 500 ligplaatsen – naast de bestaande 100 vissersboten en kleine vaartuigen – wordt een toename van maximaal 2240 vaarbewegingen verwacht (MER blz. 111). Hierover heeft de Commissie in het MER onduidelijkheden geconstateerd die vooral van belang zijn voor een juiste inschatting van de gevolgen voor de natuur. Het betreft:

- De wijze waarop de berekening van het aantal vaarbewegingen tot stand is gekomen. Om het aantal vaarbewegingen te kunnen bepalen moet duidelijk zijn met hoeveel vaarbewegingen per boot is gerekend en waar dit op gebaseerd is.
- In welke periode van het jaar welke hoeveelheid vaarbewegingen plaatsvinden, zo mogelijk gespecificeerd per type vaarbeweging.
- Het aantal vaarbewegingen buiten de vaargeul. Volgens het MER vaart circa de helft van de boten via de Nijkerkersluis richting Wolderwijd door het Natura 2000-gebied. Verwacht wordt dat de boten binnen de vaargeul blijven en dat slechts een zeer klein aantal zich buiten de vaargeul zal begeven. Een kwantitatieve onderbouwing is gewenst van deze aantallen, waar mogelijk op basis van ervaringscijfers.
- Het ontbreken van inzicht of de bovenstaande uitgangspunten voor vaarbewegingen op het Wolderwijd consistent zijn met de uitspraak dat de boten vanuit de huidige jachthaven over het algemeen op het Nijkerkernauw en richting Eemmeer en Gooimeer varen.
- De mogelijke kans dat snelle motorboten en jetski's (beiden geringe diepgang en dus buiten de vaargeul) zich naar andere gebieden verplaatsen (indirect effect van het project).
- Bij cumulatieve effecten (blz. 126) wordt aangegeven dat ook op andere plaatsen aan de Veluwerandmeren ligplaatsen worden uitgebreid, maar dat deze boten ook binnen de vaargeul blijven. Een overzicht van de locaties en aantallen ligplaatsen en vaarbewegingen waar het om gaat ontbreekt. Als voorbeeld noemt de Commissie de initiatieven voor uitbreidingen bij Huizen en Harderwijk en Bunschoten/Spakenburg. Op grotere afstand (buiten de randmeren maar wel met een directe verbinding) zijn er concrete plannen voor Muiden, IJburg (1000 ligplaatsen) en Amsterdam NDSM 500 ligplaatsen).

Aanvulling

In de aanvulling wordt systematisch een antwoord gegeven op de vragen. Daarmee zijn de onduidelijkheden en tegenstrijdige informatie over vaarbewegingen goed gerepareerd.

MER*Grondbalans*

Uitgangspunt voor beide alternatieven in het MER is een 'gesloten' grondbalans (MER blz. 132). Het is de Commissie niet duidelijk of die ook kan worden gerealiseerd en hoe de twee alternatieven zich ten opzichte van elkaar verhouden. De indruk wordt gewekt dat er geen onderscheid is tussen de twee alternatieven, terwijl de inrichting van beide zeer verschillend is. In het MER ontbreekt:

- Per alternatief informatie over de grondbalans.
- Of de fysische en chemische kwaliteit voldoende is om de gewenste ophogingen van het terrein te realiseren.

Slib

Bij het vrijkomende slib uit de jachthaven lijkt het te gaan om klasse 3 en 4 materiaal (oude normering). Daarnaast zal volgens het MER ook een deel van de sliblaag in de Arkervaart uitgebaggerd moeten worden (2000 m³ extra slib). Het slib zal naar verwachting niet toepasbaar zijn in het gebied.

- Onduidelijk is in het MER hoe wordt omgegaan met afvoer en opslag/reinigen van het (vervuilde) slib.

Gevolgen aanleg

Voor de aanlegfase wordt aangegeven (MER blz. 104 en 133) dat, alhoewel de wijze van aanleg nog niet bekend is, de effecten op de omgeving zoveel mogelijk beperkt zullen worden en dat deze waarschijnlijk geen gevolgen zullen hebben voor gevoelige gebieden.

- Onduidelijk is in het MER wat de effecten zijn van de aanleg, specifiek van licht, geluid en vertroebeling van het water.

Heien

In §7.2 van het MER wordt als één van de mitigerende maatregelen trillen genoemd in plaats van heien. Het aspect heien wordt in het MER niet eerder genoemd en ook niet in relatie gebracht met mogelijke effecten op de omgeving.

- Onduidelijk is in het MER waarvoor, waar, welke periode van het jaar en met welke omvang geheid gaat worden en welke gevolgen dit heeft op aanwezig constructies/woningen?

Aanvulling

In de aanvulling wordt op alle punten zorgvuldig ingegaan.

Grondbalans

De grondbalans voor de twee alternatieven wordt in de aanvulling toegelicht. Het valt de Commissie op dat in de aanvulling wordt aangegeven dat 50.000 m³ grond vrijkomt, terwijl het MER een hoeveelheid van 150.000 m³ werd aangegeven. Dit zeer grote verschil wordt in de aanvulling niet nader verklaard. Geconcludeerd wordt dat met de genoemde hoeveelheid van 50.000 m³ een verhoging van het maaiveld van het terrein van de verblijfsrecreatie en de voorzieningen van 0,50 m kan worden gerealiseerd. Uitgaande van 0,50 m maaiveldverhoging en bij voldoende geschiktheid van het materiaal is bij benadering sprake van een gesloten grondbalans.

Volgens de aanvulling wordt de kwaliteit van de grond, op basis van aanwezige gegevens, voldoende geacht. Aangegeven wordt ter voorbereiding op het werk nog nader onderzoek zal plaatsvinden. Hiermee is volgens de Commissie voldoende basis aanwezig om grondstromen binnen de bestaande wettelijke kaders te doen laten plaatsvinden.

Slib

Volgens de aanvulling wordt de sliblaag van de Arkervaart niet gebaggerd. De Commissie gaat er vanuit dat dit betekent dat daarmee ook de jachthaven niet wordt uitgebaggerd. Volgens het MER (pag. 133) bestaat er tussen beide een directe relatie.

Gevolgen aanleg

Volgens de aanvulling vindt de ontgraving op het land, en niet op de waterbodem plaats. In het MER wordt nog aangegeven dat met de nieuwste technieken gebaggerd wordt, waarbij moderne zuigers en graafmachines 'zeer nauwkeurig en beheersbaar ontgronden'. Met een ontgraving alleen op het land zijn geen effecten op het watersysteem te verwachten.

Heien

In de aanvulling wordt aangegeven de verstoring op natuur van het heien zal worden geminimaliseerd. Bij te veel verstoring zal gekozen worden voor de methode trillen waarmee gevolgen worden voorkomen.

- De Commissie adviseert om bij de besluitvorming grenswaarden aan te geven voor het moment waarop de uitvoeringsmethode moet worden aangepast en moet worden overgaan van heien op trillen.

2.3 Natuur

MER en Passende beoordeling

Gevolgen voor beschermde soorten

Het MER bevat informatie over de gevolgen voor soorten uit de Natura 2000-gebieden waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld. Over het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied en de omgeving daarvan bevat het MER nauwelijks informatie. De informatie over broedvogels lijkt gebaseerd op een *quick scan* in november 2008 (MER blz. 66). Vermeld wordt dat (de op grond van de Flora- en faunawet zwaar beschermde) rugstreeppadden en Poelkikkers in het plangebied voorkomen. Hierop wordt niet nader ingegaan. Daarnaast staat op blz. 130 dat men voornemens is om in het broedseizoen van vogels aan de slag te gaan en daarvoor een ontheffing aan te vragen. Die ontheffing kan op grond van de Flora- en faunawet echter niet worden verleend. In het MER ontbreekt:

- Een overzicht van het voorkomen van beschermde planten en dieren in het plangebied en de omgeving op basis van een recente inventarisatie.
- Informatie over het al dan niet overtreden van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats³. Als verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, moet duidelijk zijn welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van

³ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet. Daarbij dient ook rekening te worden gehouden met jaar rond beschermde nesten van een aantal vogelsoorten.

de betreffende soort en welke mitigerende en/of compenserende maatregelen mogelijk zijn.

Gevolgen voor beschermde gebieden (Natura 2000)

Alhoewel weinig vaarbewegingen buiten de vaargeul verwacht worden, kan zelfs een kleine toename gevolgen hebben voor de foeragerende en rustende vogels uit Natura 2000-gebied Veluwerandmeren.

- In het MER ontbreekt informatie over de omvang van de gevolgen voor foeragerende watervogels (inclusief slaapplaatsen/concentraties ruiende eenden).

Het voornemen heeft volgens het MER geen gevolgen voor de habitattypen H3140 (kranswierwateren) en H3150 (krabbescheer & fonteinkruiden).

- Uit het MER blijkt niet hoe groot de (vertroebelings)effecten van aanleg precies zijn. Er is niet ingegaan op de "typische soorten" van deze habitattypen.

Lichtverstoring

Het bungalowpark leidt per saldo tot een toename van de lichtverstoring. Dat is in potentie nadelig voor de watervogels die slapen op het randmeer, en Smienten die 's nachts in polder Arkemheen foerageren. Dat geldt ook voor de gevolgen voor de Meervleermuis waarbij wordt verwezen naar onderzoek van acht jaar oud.

- In het MER ontbreekt een toelichting welke mitigerende maatregelen worden genomen om deze gevolgen te voorkomen.

Cumulatieve gevolgen

Bij cumulatieve gevolgen wordt aangegeven dat de werkzaamheden goed afgestemd moeten worden op bijvoorbeeld de dijk aanleg.

- In het MER ontbreekt een toelichting om welke instandhoudingsdoelstellingen het hierbij gaat, welke afstemming noodzakelijk is en hoe de gevolgen beoordeeld moeten worden als dit niet gebeurt.

Aanvulling

Gevolgen voor beschermde soorten

Het natuuronderzoek dat beschikbaar is gekomen⁴ en de uitwerking daarvan in de aanvulling, geven voldoende duidelijkheid over de aanwezige natuurwaarden in het plangebied. De mogelijke gevolgen van de activiteit voor de aanwezige beschermde soorten zijn in de aanvulling helder beschreven.

Voorgesteld wordt om een aanwezig Ransuilnest te verplaatsen.⁵ Daarbij lijkt het plaatsen van meerdere kunstnesten kansrijker dan één oud nest verplaatsen. Ecologisch gezien is het effectiever om te investeren in een kwalitatief goed leefgebied, bijvoorbeeld 1 à 2 ha extensief beheerd kruidenrijk grasland, in combinatie met voldoende (nieuwe) bosschages, bijvoorbeeld met es en meidoorn.

- De Commissie geeft in overweging om in plaats van het verplaatsen van het aanwezige Ransuilennest, kunstnesten te plaatsen en te investeren in de kwaliteit van het leefgebied.

⁴ Quicksan en aanvullende onderzoek flora en fauna van ProCensus.

⁵ Ransuilen kunnen zelf geen nesten bouwen maar accepteren verlaten nesten van kraaien, eksters of roofvogels.

Gevolgen voor beschermde gebieden (Natura 2000)

De gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen uit de nabij gelegen Natura 2000-gebieden zijn voldoende beschreven. De Commissie onderschrijft de Conclusies in de aanvulling. Aantasting van de natuurlijke kenmerken is daarmee uit te sluiten.

Lichtverstoring

In de aanvulling is aangegeven dat er in de toekomstige situatie rekening mee moet worden gehouden dat in de omgeving van de nieuwe bungalows de verlichting niet mag toeneemt ten opzichte van de huidige situatie. Daarmee wordt verstoring van vleermuizen voorkomen.

- De Commissie adviseert om bij de besluitvorming vast te leggen dat de verlichting niet mag toenemen ten opzichte van de huidige situatie om verstoring van vleermuizen te voorkomen.

Cumulatieve gevolgen

In de aanvulling wordt aannemelijk gemaakt dat in cumulatie geen significante toename van het aantal vaarbewegingen te verwachten is.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing besluit-MER

Initiatiefnemer: Interhuis Nieuw Hulckesteijn BV

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van de gemeente Nijkerk

Besluit: bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C10.1

Activiteit: ontwikkelen en uitbreiden van dag- en verblijfsrecreatie

Bijzonderheden:

De projectontwikkelaar 'Interhuis Nieuw Hulckesteijn BV' en het recreatieschap 'RGV' zijn voornemens het recreatiegebied Nieuw Hulckesteijn te herstructureren en deels uit te breiden. De Commissie miste in het MER op een aantal punten informatie die naar haar mening essentieel is voor de besluitvorming. Het betreft:

- het aantal vaarbewegingen van de recreatievaart;
- het omgaan met grond, slib en heien in de aanlegfase;
- de gevolgen voor natuur door aanleg en gebruik.

De Commissie is van oordeel dat in het MER en de aanvulling tezamen de essentiële informatie aanwezig is om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. Het valt de Commissie op dat de informatie in de aanvulling over de grondbalans en ontgravingen grote verschillen laat zien ten opzichte van de informatie in het MER. De Commissie adviseert met betrekking tot heien bij de besluitvorming aan te geven wanneer moet worden overgegaan tot een andere uitvoeringsmethode.

Het natuuronderzoek dat beschikbaar is gekomen met de aanvulling geeft voldoende duidelijkheid over de natuurwaarden in het plangebied. De mogelijke gevolgen van de activiteit voor deze beschermde soorten zijn in de aanvulling helder beschreven. De gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van de nabij gelegen Natura 2000-gebieden zijn ook voldoende inzichtelijk gemaakt.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant: 13 februari 2008

aanvraag richtlijnenadvies: 6 februari 2008

ter inzage legging startnotitie: 14 februari tot en met 12 maart 2008

richtlijnenadvies uitgebracht: 15 april 2008

richtlijnen vastgesteld: 30 juni 2008

kennisgeving MER in de Staatscourant: 10 maart 2010

ter inzage legging MER: 11 maart 2010 tot en met 22 april 2010

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 10 maart 2010

toetsingsadvies uitgebracht: 13 juli 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. B.F.M. Beerlage (werkgroepsecretaris)

ir. J.H.J. van der Gun

ir. H. Otte

ir. K.A.A. van der Spek

drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer en de vastgestelde richtlijnen voor het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Milieueffectrapport herinrichting Nieuw-Hulckesteijn, d.d. 14 januari 2010;
- Passende beoordeling NB Wet voor uitbreiding Nieuw-Hulckesteijn, d.d. 14 januari 2010;
- Natuurtoets inclusief voortoets recreatieterrein Nieuw Hulckesteijn, d.d. 11 februari 2009;
- Quickscan Flora en fauna, september 2006, Procensus;
- Aanvullend onderzoek flora & fauna, september 2008, Procensus;
- Aanvulling milieueffectrapport herinrichting Nieuw Hulckesteijn, d.d. 18 juni 2010.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Waterschap Vallei en Eem, Leusden
2. Hengelsportvereniging Hoop Op Geluk, Nijkerk
3. IVN Nijkerk, Nijkerk
4. Gedeputeerde Staten provincie Gelderland, Arnhem
5. Gelderse Milieufederatie, Arnhem
6. Progressief, woonplaats onbekend
7. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
8. Rijkswaterstaat IJsselmeergebied, Lelystad
9. Stichting Natuur en Milieuzorg Noord West Veluwe, Nijkerk
10. Zeil- en Motorbootvereniging, Nijkerk
11. Gemeente Putten, Putten
12. Gedeputeerde Staten provincie Flevoland

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Herinrichting recreatiegebied Nieuw Hulckesteijn, gemeente Nijkerk en de aanvulling daarop

De projectontwikkelaar 'Interhuis Nieuw Hulckesteijn BV' en het recreatieschap 'RGV' zijn voornemens het recreatiegebied Nieuw Hulckesteijn te herstructureren en deels uit te breiden. Onderdelen van het plan zijn realisatie van recreatiewoningen, vernieuwing van het dagrecreatiegebied, en verplaatsing en uitbreiding van de jachthaven. Om de uitbreidingen mogelijk te maken wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het nieuwe bestemmingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Hiervoor is de gemeenteraad van Nijkerk bevoegd gezag.

ISBN: 978-90-421-3035-7

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

